دیسان شۆڤینیزمی کوێری زمانی بەرامبەر بە زمانی هەورامی!! … موختار کەریمی

ماویەک لەمەو پێش لە ساڵیادی شیمیابارانی هەڵەبجەدا بابەتێکم بە زمانی دایکیم، زمانی هەورامی لە ژێر سەردێڕی:"شیمیابارانوو هەڵەبجەی و وەرپەرسی وەڵاتە زلهێزە جیهانییەکا"، واتە "کیمیابارانی هەڵەبجە و بەرپرسیارێتی وڵاتە زلهێزە جیهانییەکان" لە فەیسبووک و چەند سایتێکیتری ئینترنێتی بڵاو کردەوە. ئەم بابەتەم بە سایتی "NNS ROJ" یش نارد و تکام لێ کردن کە ئەوانیش بڵاوی بکەنەوە. سەرەتا بێدەنگیان لێ کرد. دوایی کە لێم پرسینەوە کە هۆکاری بڵاو نەکردنەوەی بابەتەکەم چی بووە، وەڵامیان دامەوە.

وەڵامی یەکەمی "NNS ROJ" وەکوو خۆی:" ئەمە وتار بڵاوناکەینەوە". ئەم وەڵامەم زور پێ سەیر بوو. ئەم وەڵامە کاڵ و بێمانایە لە کاتێکدا بە پەلە وهەڵنەسەنگێدراو دەدرێتەوە کە سایتەکەیان لێوانلێوە لە وتار و دەیان وتار سەبارەت بە کیمیابارانی هەڵەبجەشیان بڵاو کردوەتەوە، بەڵام هەر بە سۆرانی و فارسی. کاتی خۆی کە هەورامی زمانێک لەو سایتە بەرپرسیارێتی هەبوو، بابەتەکانم بڵاو دەکرانەوە(تا ساڵی 2015). لەو کاتەو ئەو نەماوە، هەر بابەتێکم بۆ ناردوون بڵاویان نەکردوتەوە و بەگشتی خۆیان لە بڵاوکردنەوەی هەر بابەتێک بە زمانی هەورامی پاراستوە.

منیش دیسان لێم پرسیەوە: " بەڕێزم، ئەی ئەو هەموو وتارە چیە بڵاوی دەکەنەوە؟؟؟؟ کارەساتی هەڵەبجە بایەخی ئەوی نیە کە بڵاوی بکەنەوە؟؟؟ یان چوون بە زمانی هەورامیە بڵاوی ناکەنەوە؟؟؟؟ "
وەڵامی ئەمجارەی وەکوو خۆی: " ئەمە هەم شت بە زمانی هەورامی بڵآو ناکەینەوە هەمیش وتار بڵاوناکەیەوە. واتا لە دوو لاوە کێشەیە"!!

لێرەدا وەڵامدەری "NNS ROJ" ڕاستیە سەرەکیەکە دەر دەخات. هەرچەند بە خەڵەفاندن و کەمکردنەوەی باری بیرەکە شۆڤینیستیەکەی، دیسان "بڵاونەکردنەوەی وتاریش" بە گشتی دووپات دەکاتەوە(فارس گوتەنی: قافیە چو بە تنگ آید، شاعر بە جفنگ آید)، بەڵام لە ڕاستیدا و لە ڕوانگەی شۆڤینیستی ئەوانەوە بڵاو کردنەوەی وتار یان هەر شتێک بە زمانی هەورامی، با سەبارەت بە کارەساتی هەلەبجەش بێت، هەر

کێشەیە. چوون ئەوان وەکوو کەمال ئاتاتورک و ڕەزاشا و … لە بنەڕەتدا بوونی زمانە جیاوازەکان، کە دیاردەیەکی سرووشتی و ئاساییە و ئاساییە و مایەی دەوڵەمەندی زمانی و فەرهەنگی هەر وڵاتێکی فرەزمانییە، بە کێشە دەزانن. ئ□ ئەمەیە هۆکاری سەرەکی.!!

ئەم شێوە هەڵسوکەوتە ڕەگەزپرستانە لە وشەنامەی سیاسیدا بە “شۆڤینیزمی زمانی” پێناسە کراوە. شۆڤینیزم بە مانای لەخۆبایی بوونی لەڕادەبەدەر و خۆبەباشتر زانینێکی بێ بنەما و مەترسیدارە بەرامبەر بە ڕەگەز، نەتەوە، کەمینیەی زمانی و یان هەر گرووپێکی کۆمەڵایەتی تر. شۆڤینیستەکان هەمووشتێکی خۆیان بە باشترین و پیرۆزترین دەدەنە قەڵەم و هی کەسان یان کۆمەڵە خەڵکانیتر بە خرابترین و ب□ب□ایەخترین پێناسە دەکەن و بە چاوێکی زۆر نزمەوە سەیریان دەکەن و حازریشن بەرهەڵستی و تەنانەت خۆنواندنی ئە و کەسوو گرووپانە بە هەموو شێوە و ئامرازێک سەرکوت بکەن و تەنانت لە نێوێشیان بەرەن. پەراوێز خستن، قەدەغە، سووکایەتی، تواندنەوە و زمانبڕین…… لەو ئامرازانەن کە شۆڤینیستەکان بەرامبەر بە زمان و کولتور و تایبەتمەندی گرووپەکانیتر بەکاریان دەهێنن.

جارێکیتریش لێ دەپرسمەوە: ” تکایە پێم بڵێ، بۆ چی بابەت بە هەورامی لای ئێوە کێشەیە؟؟ تکایە با منی هەورامی زمان تێبگەم “
وەڵامدەری „NNS ROJ“ دەڵێ: ” چونکە ئێمە بە زمانی سۆرانی و کرمانجی و عەرەبی و تورکی کارەکانمان بڵآودەکەینەوە. واتا بە هەورامی و کەلهوڕی و زازاکی و خانەقینی و …هدت بڵاوییان ناکەینەوە”.
لێرەدا بە ئاشکرا دەبینین کە وەڵامدەری „NNS ROJ“ چۆن بەرەبەرە بیر و مەبەستە شۆڤینیستانەکەی بە زەقی ئاشکرا دەکات و بە هەورامیشەوە ڕاناوەستێت و کەلهۆڕی و زازاکی و خانەقینی و …هتد دەخاتە ڕێزی قەدەغەی زمانی سایتەکەیەوە. لە بەرامبەردا بە ئاشکراش کرنۆش بۆ زمانە داسەپاوەکانی داگیرکەرانی وڵاتەکەی دەبات و بۆ خەباتە چەوتەکەی پیویستی بەوانە و کار بەوان دەکات. دەبێ لەو شۆڤینیستانە بپرسین ئەمە چ خەباتێکی ڕزگاریخوازانەی نەتەوایەتیە کە کڕنۆش بۆ زمانی داسەپاوی داگیرکەری وڵاتەکەت دەبەیت، بەلام زمانی هاوخەباتەکارەکانی خۆت قەدەغە دەکەیت؟؟؟
ئەمجار چاوەڕێ ئەوەیش هەیت کە منی هەورامی و کرمانجی و کەلهۆڕی و لەکی و لۆڕی و زازاکی متمانەت پێبکەین و هاوسەنگەرت بین؟؟ دوایش کە بە دەسەڵات گەئیشتیت هەموو ئەو دەسەڵاتە بۆ سەرکوت و بیبەش کردن و زمانبڕینی من و ئێمەمانان بەکار بێنیت، وەکوو لە قسەکانی

خالە عەزیزی دیارە و حکوومەتی 28 ساڵەی باشووریش هەر ئەو سیاسەتە پەیڕەو دەکات؟؟ زهی خیال باطل !!

لە کۆتاییدا لە „NNS ROJ“م پرسیەوە کە ئەم هەڵوێستەی ئەو چ جیاوازییەکی لە هەڵوێستی زمانبڕانەی داگیرکەرانی وڵاتەکەی خۆی هەیە؟. ناوبراو بە بەڕێزی کردن کۆتایی بە قسەوباسەکەی هێنا.
ئەم هەڵوێستەی سایتی„NNS ROJ“ بەرامبەر بە زمانی هەورامی و کەلهوڕی و زازاکی و... هیچ جیاوازییەکی لە وتە شۆڤینیستانەکانی خالە عەزیزی نییە کە هەڕەشەی خۆکردنەوەی زمان و زاراوەکان دەکات و دەڵێ:
“ئەڕۆ سبەی لە کوردستانی ئێران شکاکم هەیە، هەورامیم هەیە، جافم هەیە، کەلهوڕم هەیە، یارسانم هەیە، لەکم هەیە، هەمووی ئەوانە، هەر گرووپێک پەیدا دەبێت هەویەتێک بۆ خۆی دروس دەکات. ئاوا مەللەت دروس دەبێتن؟ نە. ئاڵمان کە بوو بە مەلەتێکی موقتەدەر، تەنەوعاتی زمانی و لەهجەیان خۆ کردەوە، فەرانسە کە بە بەوە خۆیان کردەوە…… بۆیە دەبێ بە ئیقتەدارەوە کەمێک بەوە بکەین یەک نەتەوە، یەک ئادرەس و یەک زمان دروس بکەین”!!

و یان شۆڤینیستیکیتر بە ناوی ئەمجەد شاکەلی کاتی خۆی، ساڵی ٢٠١١ سەبارەت بە کۆنفەرانسی “زمانی کوردی” لە هەولێر نوسیویەتی:
” ئەگەر بڕیار بێت ئەم زمانە ستانداردەی ئێستای کوردی نەمێنێت و ببێتە جووتستاندارد(بە دیدی جووتزانایان و جووتسیاسیان و جووتمۆدێرنان و جووتپرۆفێسسۆران و جووتمامۆستایانی کورد) و ئەگەر بڕیار بێت، لە تەنیشت ئەم زمان و ئەلفبێیە ستانداردەی ئێستای زمانی کوردیدا، ئەلفبێ لاتینی بەکار ببرێت و زاراوەگەلی هەورامی و فەیلی و کرمانجی و دملی و هەموو ئەوانی دیکەش ببنە زمانی ستاندارد و ڕەسمی، ئەوا من بەشبەحاڵی خۆم زۆرزۆرم پێ باشترە و پێ خۆشترە و پێ ڕاستترە، کە کورد دەستبەرداری ئەم زمانەکانەی خۆی ببێت و زمانانی عەرەبی و فارسی و تورکی ببنە زمانی خەڵکی کورد و شتێک بە ناوی زمانی کوردی تەنێ لەنێو ماڵاندا بمێنێتەوە و ئەویش بە تێپەڕبوونی کات و ساڵان بەرەبەرە نەمێنێت و لە بەین بچێت. من هیچ لەم قسەیەم پەشیمان نیم، چونکە نەتەوەیەک، بەتایبەت خوێندووانی، هێندە بیرکۆڵ و نەزان و گێل و گەوج بن، هەرگیز شایستەی ژیان و مانەوە و سەربەخۆیی و ئازادی نییە. (سەرچاوە: ماڵپەڕی دەنگەکان – ئەمجەد شاکەلی – ٢٠١١\٩\٢٣).”!!

وەکوو ئاماژەم پێکرد، ئەم جۆرە بیرۆکە و هەڵوێستە ڕەگەزپەرستانە بە ئاشکرا شۆڤینیزمی زمانییە و زۆر مەترسیدارە و بە هیچ شێوازێک

و لە هیچ شەڤینیستێک لە هەر لایەنێکەوە بێت، قبووڵ ناکرێت و هاوکات لە تەک خەبات بۆ دادپەروەری و ڕزگاری و دژی داگیرکاری و شەڤینیزمی داگیرکەر، خەبات دژی شەڤینیزمی زمانی ناوخۆییش بە ئەرکی سەرەکی شۆڕشگێڕانە و مرۆڤیانەی خۆمان دەزانین. ئەمانە دەبێ بزانن کە یەکەمین ئاکامی ئەم بیرەکە چەوتە و نامرۆڤیانە دژوار کردنی پێکەوەژیانێکی ئاشتیخوازانە و دادپەروەرانەی ئەم قەوارە و زمانە جۆراوجۆرانەن کە بە درێژایی مێژوو دراوسێ یەکتری بوون و هەن و لە زۆر شار و گوندیشدا تێکەڵاون. ئەم قەوارە و زمانە جۆراجۆر و ڕەنگینانە، کە سەرمایەی فەرهەنگین، دەبێ هەرکامیان هەموو ئەو مافانەیان هەبێ، کە بۆ نموونە سۆران بۆ خۆی بە ڕەوای دەبینی، نە زیاد، نە کەم. ئەمەش یەکێک لە مافە سەرەتاییەکانی مرۆڤە و مامەڵەی لە سەر ناکرێت و پێشێل کردنی ئەم مافە ڕەوایە تاوانە و پێشلکەرانی ئەم مافە وەکوو تاوانبار مامەڵەیان لە تەک دەکرێت. !!

✌ خەبات بۆ دادپەروەری و ڕزگاری گشت لایەنە و دژی داگیرکاری و شەڤینیزمی داگیرکەر جیا لە خەبات دژی شەڤینیزمی ناوخۆیی نیە. ✌

– **موختار کەریمی**، ئاڵمان، 19.04.2019 –